SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2833

av Ardalan Shekarabi m.fl. (S)

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2027 inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka etableringen och bryta segregationen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektiv integration och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställdhet och mäns våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler utrikes födda kvinnor ska komma i arbete och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett särskilt flyttstöd för våldsutsatta kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kvinnojourerna förutsättningar för att klara sitt uppdrag och kunna uppfylla kraven i tillståndsplikten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kvinnojourernas förebyggande, uppsökande och samverkande arbete och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa alla former av diskriminering och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot antisemitism, islamofobi och rasism och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av strukturell diskriminering på arbetsmarknaden med särskilt fokus på etnisk bakgrund samt en översyn kring hur man ska minska diskrimineringen och främja en mer inkluderande arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet mot diskrimineringen av äldre på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktionsavgifter för arbetsgivare som diskriminerar äldre, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Anslagsförslag 2027 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Tusental kronor

Ramanslag		**Regeringens förslag**	**Avvikelse från regeringen**
1:1	Integrationsåtgärder	96 925	±0
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	2 488 092	±0
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	173 208	±0
2:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	110 919	10 000
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	627 039	100 000
3:2	Jämställdhetsmyndigheten	197 914	±0
3:3	Bidrag för kvinnors organisering	48 163	±0
4:1	Åtgärder mot utanförskap	22 000	±0
Summa		**3 764 260**	**110 000**

Motionen har vissa begränsningar mot bakgrund av det rådande politiska läget med en övergångsregering och en övergångsbudget.

1 Hela samhället ska kraftsamla för att bryta segregationen

Att bryta segregationen och stärka integrationen handlar om att kraftsamla och mobilisera hela samhället. För att lyckas krävs ett långsiktigt arbete där flera politikområden samverkar och får tillräckliga resurser. Det handlar bland annat om att alla som kan jobba ska jobba, stärka skolan och socialtjänsten, främja barn och ungas deltagande i kulturliv, idrott och föreningsverksamhet, bygga ut polisen, bekämpa arbetslivskriminaliteten och knäcka gängen. Bara genom att se integrationen som ett gemensamt samhällsanansvar som spänner över flera politikområden kan segregationen brytas. Vi socialdemokrater har därför fördelat resurser för detta på flera utgiftsområden. De mer utförliga reformerna redovisas under respektive utgiftsområde.

1.1 Stärk etableringen och bryt segregationen

De allra flesta människor som kommer till Sverige har funnit sin plats här, kunnat bygga sig ett liv och bidrar till det gemensamma. Jämfört med andra länder i Europa har fler människor med utomeuropeisk bakgrund en sysselsättning i Sverige. Utrikesfödda svenskar bor, arbetar, startar företag, bildar familj och engagerar sig ideellt runt om i landet. Det är en självklar del av det som gör Sverige starkt. Men den demografiska förändring vi sett under de senaste decennierna har samtidigt blivit en stor utmaning. I praktiken har den svenska migrationspolitiken inneburit att några få stadsdelar och kommuner burit nästan hela ansvaret. Migrationen tillsammans med en välfärd som lidit svårt i sviterna av 1990-talets ekonomiska kris, marknadsmisslyckanden i centrala samhällssektorer och alltför svaga integrationsinsatser har skapat segregation, utsatthet och kriminalitet. Rasism och diskriminering skapar klyftor och motverkar sammanhållningen i Sverige. Integrationen har också försvårats när många kommit hit från länder som präglas av helt andra samhällssystem än vårt, och där rättsstat, utbildningssystem och demokratiska strukturer är svagare än här. Det krävs långsiktiga åtgärder för att lösa de problem som vårt land står inför. För att kunna ge dem som kommit och kommer hit en god chans att komma in i samhället behöver Sverige under överskådlig tid ha en stram migrationspolitik i enlighet med EU:s miniminivåer. Asylrätten värnas. Integrationen måste bli mer effektiv – och fungera bättre.

Även om det redan innan 2000-talet fanns områden i Sverige där barnen klarade skolan sämre, där arbetslösheten var stor och den ekonomiska utsattheten hög har situationen förvärrats. Segregationen växer och fattiga områden har blivit ännu fattigare,

med lägre medellivslängd och stora hälsoskillnader som konsekvens. Vi ser hur parallellsamhällen växer fram. En större andel av den svenska befolkningen lever idag i utsatta områden jämfört med i andra nordiska länder. Fattigdomen har förstärkts av ett språkligt utanförskap som försvagar människors möjligheter att delta i samhället och förändra sina liv. Brister i det svenska språket gör det svårare att få ett jobb. Segregation förlorar vi alla på, men särskilt de som står långt ifrån majoritetssamhället. Barn som växer upp i utsatta områden har sämre förutsättningar i livet och behöver det samlade samhällets stöd för att få en jämlik uppväxt. För att alla ska kunna förstå, delta i och bidra till vår samhällsgemenskap måste segregationen brytas. Det svenska samhället, med sina många möjligheter, formella och informella regler, normer och värderingar, ska gälla för alla. Skillnaderna i levnadsvillkor måste minska. Då måste vi ha en politik för att få bort de utsatta områdena och vi måste stärka det svenska språket. Därför vill vi:

- Att ett nytt mål införs: Sverige ska inte ha några utsatta områden. Alla bostadsområden ska vara trygga. Vuxna ska ha bra jobb att gå till. Förskolor och skolor måste kunna ta hand om alla barn. Det måste finnas goda och lättillgängliga fritidsaktiviteter. Polis och vuxna förebilder måste finnas på plats. Folk måste vilja bo kvar och flytta dit. Inflyttningen till utsatta områden av personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som lever på försörjningsstöd måste vara begränsad, samtidigt som ingen ska vara utan bostad. För att lyfta Sveriges utsatta områden vill vi att avtal ska ingås mellan staten och kommuner med utsatta områden, där även lokala aktörer som näringsliv, fastighetsbolag och civilsamhället är med – en nationell Sverigeförhandling. Förhandlingarna ska utgå från en nationell lista med tydliga och transparenta kriterier för klassning av utsatta områden. Avtalen ska omfatta långsiktiga, sociala investeringskontrakt och konkreta handlingsplaner.
- Ett tydligt och effektivt mottagande skapar förtroende för processen. En mer jämn ansvarsfördelning mellan kommuner motverkar segregation. EBO ska avskaffas och vi vill se välfungerande statliga mottagningsboenden i olika delar av landet där den asylsökande bor under asyltiden. För att den nyanlände med positivt beslut om uppehållstillstånd ska få bättre möjligheter till etablering och jobb behöver fördelningen mellan kommuner bli mer jämn. Anvisade kommuner ska ordna etableringsboenden om minst tre år, vilket villkoras med att den nyanlände aktivt bidrar till sin etablering. Vi vill se ett stopp för anvisning av nyanlända till

kommundelar som har utsatta områden. Kommuner med tidigare stort EBO-mottagande ska ges möjlighet att undantas från kommunplaceringar.

- Sveriges kommuner spelar en avgörande roll i integrationsarbetet. Under vår tid i regering kom bosättningslagen till för att alla kommuner skulle vara med och ta ansvar för de människor som kom till Sverige.
- Vi socialdemokrater står för ett mottagande som är likvärdigt – där kommuner samarbetar, inte konkurrerar. Där staten tar sitt ansvar, där alla människor behandlas med respekt. Och där integration inte ses som ett villkor – utan som en möjlighet som kräver både rättigheter och skyldigheter. Vi anser att det är viktigt att säkerställa att alla kommuner tar sitt ansvar och att alla nyanlända får likvärdiga möjligheter oavsett var de bosätts.

1.2 Effektiv integration

Ingen ska gå sysslolös. Alla ska få stöd och ta sitt ansvar för att rusta sig med kunskaper för att hitta en plats i samhället och på arbetsmarknaden. Vi vill se obligatoriska etableringsfrämjande insatser så som samhällsinformation och språkundervisning tidigt. Obligatoriska etableringsprogram ska omfatta även anhöriginvandring. Detta är särskilt viktigt för att bryta många invandrade kvinnors sociala isolering, arbetslöshet och begränsade nätverk. Inom ramen för etableringsboendena ska de nyanlända få kunskap om hur det svenska samhället är organiserat. De ska också få mer informella färdigheter, såsom hur man kan engagera sig aktivt i föreningar på orten eller hur man kan utveckla sitt föräldraskap genom att aktivt delta i barnens aktiviteter.

2 Socialdemokraterna är ett feministiskt parti

Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle utan över- och underordning, och vår grundinställning är att bekämpa maktskillnader som begränsar den enskildes frihet. I vårt Sverige är begreppet om alla människors lika värde ristat i sten, och vi kommer aldrig att acceptera en ordning där människor tvingas leva underordnade andra. En människas kön, ålder, klass, religion, etnicitet eller sexuella läggning ska inte begränsa möjligheten att växa och utvecklas. I vår motion Jämställdhet och mäns våld mot kvinnor redogör vi mer ingående för vår samlade jämställdhetspolitik som berör flera utgiftsområden:

- Jämställd ekonomi
- Jämställt arbetsliv
- Jämställdhet inom Försvarsmakten
- Jämställda socialförsäkringar
- Ett jämställt näringsliv
- En jämställd kollektivtrafik och stärkt trafiksäkerhet
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra
- Feministisk utrikespolitik
- Jämställdhet inom utbildningen
- En jämställd sjukvård

2.1 Fler utrikesfödda kvinnor ska komma i arbete

Utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är alldeles för lågt. För oss socialdemokrater är det en grundläggande princip att främja jämlikhet och ekonomisk självständighet för alla kvinnor oavsett bakgrund – och därför vill vi trappa upp ambitionerna gällande arbetet för att få fler kvinnor med utländsk bakgrund att göra samma självständighetsresa som svenska kvinnor en gång gjorde.

Att öka sysselsättningen bland utrikesfödda kvinnor är en viktig utmaning som ligger framför oss att lösa inom ramen för den svenska arbetsmarknadspolitiken. I Sverige är målsättningen att både kvinnor och män ska jobba och försörja sig själva och vara goda förebilder för sina barn. I Sverige ska kvinnor och män omfattas av samma rättigheter och skyldigheter och även mötas av samma höga förväntningar. Detta gäller naturligtvis även när det handlar om deltagandet på arbetsmarknaden.

Att utrikes födda kvinnor inte arbetar i lika stor utsträckning som kvinnor födda i Sverige beror på flera olika saker. Kulturella normer, generellt lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och bristande språkkunskaper är några av orsakerna.
Den föregående socialdemokratiskt ledda regeringen tog flera viktiga initiativ för att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Att slopa vårdnadsbidraget, som i praktiken utvecklades till att bli en ordentlig kvinnofälla, var ett betydelsefullt beslut. Införandet av extratjänsterna och begränsningarna inom föräldraförsäkringen var andra viktiga åtgärder.

Utrikes födda kvinnors högre inträde på arbetsmarknaden innebär en stor potential för Sverige. Vi har därför för avsikt att fortsätta prioritera frågan och vi vill ha ett individualiserat etableringstillägg, så att drivkrafterna att delta i etableringen och att

arbeta blir lika för kvinnor och män. Det är också viktigt att dra lärdom av Arbetsförmedlingens slutsatser kring projektet Jämställd etablering, vars effektutvärdering uppvisade bättre resultat än Arbetsförmedlingens ordinarie stöd. Utrikes födda kvinnors ökade deltagande i arbetsmarknadsutbildning samt arbetsplatsnära insatser bör prioriteras, vilket måste framgå tydligare av Arbetsförmedlingens regleringsbrev.

3 Kvinnofridsstöd vid våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som drabbar många kvinnor och barn. För att kunna lämna en våldsam relation krävs ofta en flytt, men ekonomin blir för många ett hinder. Höga hyror, brist på bostäder och ekonomiskt beroende av förövaren gör situationen ännu svårare.

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) får endast var femte kvinna skyddat boende. Det finns exempel där kvinnor tvingats återvända till sin förövare i väntan på stöd. Detta ökar risken för fortsatt våld och i värsta fall dödligt våld. Jämställdhetsmyndigheten beräknar att våld i nära relation kostar samhället 43 miljarder kronor årligen.

Ett särskilt flyttstöd kan bli en viktig del av samhällets skydd. Det kan ge våldsutsatta möjlighet att snabbt lämna en farlig relation och skapa trygghet för sig själva och sina barn. Internationella exempel från bland annat Australien visar att det är möjligt. Stödet måste utformas så att det når de som verkligen behöver det, utan att trösklarna blir så höga att människor inte kan använda det. Vi anser att frågan bör ses över.

3.1 Ge kvinnojourerna förutsättningar att klara sitt uppdrag

Varje dag misshandlas kvinnor av en person de har eller ha haft ett förhållande med. Det är oacceptabelt. De ideellt drivna kvinnojourerna är en viktig del av samhällets skyddsnät mot mäns våld mot kvinnor. Den tillståndsplikt som infördes för två år sedan var nödvändig, för att höja kvaliteten men också för att hålla borta oseriösa aktörer. Men implementeringen av de nya reglerna slår fel och tvingar många av de ideellt drivna jourerna att lägga ner sin verksamhet.

Kvinnojourerna utgör en helt avgörande del av samhällets skydd mot mäns våld mot kvinnor. De finns där när våldet redan har skett, när hotbilden är akut och när andra system inte räckt till. De ideella kvinnojourernas styrka ligger i att de är idéburna, lokala

och fristående. Det är just denna särställning som gör att kvinnor vågar söka hjälp, berätta och ta steget bort från våld.

Verksamheten på kvinnojourerna ska hålla hög kvalitet och de förändringar som gjordes för en tid sedan var nödvändiga. Men det har visat sig implementeringen av den viktiga lagstiftningen om tillståndsplikt för skyddade boenden istället gör att allt fler kvinnojoursdrivna skyddade boenden tvingas lägga ner – eller läggas vilande.

Därför avsätter vi socialdemokrater 100 miljoner kronor till anslag 3:1 under UO13 - Särskilda jämställdhetsåtgärder. 50 miljoner får användas till kvinnojourernas arbete med skyddat boende och för att de ska kunna uppfylla kraven i tillståndsplikten utan att verksamheter tvingas stänga. 50 miljoner får användas till kvinnojourernas förebyggande, uppsökande och samverkande arbete. Det kan till exempel handla om utbildningsinsatser i skolor, uppstart av tantjourer som vänder sig till äldre kvinnor och fördjupad samverkan mellan olika aktörer.

4 Diskriminering och likabehandling

Vi vill alla bli bemötta med respekt och kunna fatta självständiga beslut. En ung människa som står inför livets vägval ska vara trygg att våga välja sin egen väg. Det gäller inte bara utbildning och yrke utan också frågor om vem man är, vem man älskar, ens könsidentitet och vad man tror på. Många människor känner att samhällets kategorier inte passar dem. Vi vill att alla ska kunna utveckla sin fulla potential och känna samhällets starka stöd om man upplever diskriminering i någon form. Vi måste fortsätta arbetet mot patriarkala normer, hederskultur, rasism och strukturell diskriminering. Kunskapen om hur det är att tillhöra en grupp som diskrimineras måste öka i hela samhället och hos våra myndigheter.

Från samhällets och politikens sida ska alla former av diskriminering kraftfullt motarbetas. Vår övergripande hållning är att varje människa är unik, men människovärdet är lika. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt. Dessa är grundprinciper på vilka vi bygger våra politiska ställningstaganden.

Vad gäller diskrimineringsfrågornas mer praktiska dimensioner så ser vi positivt att Diskrimineringsombudsmannen har intensifierat arbetet med att driva fler diskrimineringsärenden till Arbetsdomstolen. Att personer som har upplevt diskriminering får sin sak prövad är en förutsättning för ett effektivt och normerande antidiskrimineringsarbete.

Av Diskrimineringsombudsmannens årsrapport framgår det att funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund genererar störst andel anmälningar till myndigheten. Antalet har dessutom ökat kraftigt de senaste åren. Detta signalerar att politiken behöver höja ambitionerna. Vid sidan av Diskrimineringsombudsmannen gör antidiskrimineringsbyråerna och andra civilsamhällesaktörer en viktig insats för att förebygga och motverka diskriminering på samtliga grunder i olika delar av samhället.

4.1 Stärkt arbete mot antisemitism, islamofobi och rasism

Antisemitism, islamofobi och andra former av rasism hotar människors trygghet och möjligheter att leva fritt. Kunskap om Förintelsen och dess konsekvenser är viktig för att motverka antisemitism och försvara demokratin. Hågkomstresorna ger elever och lärare möjlighet att besöka Förintelsens minnesplatser och bidrar till att minnet förs vidare till nya generationer.

Medlen till hågkomstresorna finns på anslaget 6:1 Allmänna val och demokrati inom utgiftsområde 1. De används till både resor och utbildningsinsatser. En del av medlen är särskilt avsatta för skolor i områden med socioekonomiska utmaningar. Enligt den tidigare beslutade inriktningen ska satsningen uppgå till 8 miljoner kronor per år från 2027. Vi vill stärka hågkomstresorna med 10 miljoner kronor så att fler elever och lärare får möjlighet att delta.

Arbetet mot antisemitism och rasism behöver också stärkas genom utbildning, stöd till skolor och insatser från civilsamhället. Vi vill tillföra 10 miljoner kronor på anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m för att stärka arbetet och ge fler skolor och organisationer stöd i det förebyggande arbetet och för att stärka arbete mot diskriminering och olika former av rasism och intolerans.

5 Diskriminering i arbetslivet

Sverige är ett mångkulturellt land med en betydande del av befolkningen med utländsk bakgrund. Inom denna mångfald finns stor potential för innovation och utveckling, men för att denna ska uppnås krävs jämlikhet och inkludering på arbetsmarknaden. Strukturell diskriminering, särskilt kopplat till etnisk bakgrund, är fortsatt ett stort hinder.

Denna diskriminering tar sig uttryck i skillnader i arbetslöshet och lönenivåer mellan inrikes och utrikes födda, samt i den diskriminering som personer med icke-svensk-

klingande namn upplever i rekryteringsprocesser. Etnisk segregation är också starkt förknippad med socioekonomisk segregation, vilket förstärker utanförskap och marginalisering.

Mot denna bakgrund är det viktigt att regeringen agerar för att bekämpa dessa strukturella orättvisor. En utredning, där även de som utsatts för diskriminering får komma till tals, bör tillsättas för att undersöka och analysera förekomsten av strukturell diskriminering på arbetsmarknaden, med fokus på etnisk bakgrund. Utifrån resultaten bör konkreta åtgärdsplaner utvecklas och genomföras för att minska diskrimineringen och främja en mer inkluderande arbetsmarknad.

Genom att aktivt arbeta för en arbetsmarknad där alla, oavsett etnisk bakgrund, ges lika möjligheter kan Sverige bli ett mer rättvist och solidariskt samhälle. Här kan varje individ ges möjlighet att bidra och utvecklas, vilket gynnar både individer och samhället i stort.

Diskriminering är förbjudet inom arbetslivet. Därför har arbetsgivare ett ansvar för att arbetstagare och arbetssökande inte blir utsatta för diskriminering. Det framgår av diskrimineringslagen. Ändå är åldersdiskriminering och ålderism på arbetsmarknaden ett allvarligt problem. Vi ser ett behov av att arbetet mot diskrimineringen av äldre på arbetsmarknaden intensifieras. Vi socialdemokrater vill också att Diskrimineringsombudsmannen ska få rätt att utdöma sanktionsavgifter för arbetsgivare som diskriminerar äldre. Det behövs kännbara sanktionsavgifter för arbetsgivare, både vid rekrytering och under anställningen.

Ardalan Shekarabi (S)

Johanna Haraldsson (S)

Adrian Magnusson (S)

Sofia Amloh (S)

Jonathan Svensson (S)

Katarina Berggren (S)